

Ne pozabite na varnost!

Želimo, da živite varno!

**Ne dovolite, da bi postali žrtev
kaznivega dejanja, zato ...!**

NE POZABITE NA VARNOST!

Želimo, da živite varno!

Izdalo: Ministrstvo za notranje zadeve, Policija
Priprava: Generalna policijska uprava, Uprava uniformirane policije
Lektoriranje: Zdenka Zabukovec
Fotografije: Generalna policijska uprava, Sektor za odnose z javnostmi
Oblikovanje: Mirsada Dželadini
Tisk: Tisk Žnidarič, d. o. o.
Naklada: 10.000 izvodov
Ljubljana 2023

KAZALO

UVOD	7
1. VARNO NA JAVNIH MESTIH	8
1.1 Nošenje in uporaba denarnice	8
1.2 Nošenje torbice.....	10
1.3 Nošenje prtljage.....	12
1.4 Potovanje z avtobusom ali vlakom	12
1.5 Dvigovanje denarja na bankomatu.....	13
1.6 Menjava denarja.....	13
1.7 Odkup »zlatnine« ali drugih predmetov.....	14
2. VARNO DOMA	14
2.1 Različni »obiskovalci«	14
2.2 Prednost dobrih medsosedskih odnosov	16
3. VARNA UDELEŽBA V CESTNEM PROMETU	17
3.1 Vozniki	18
3.2 Pešci in kolesarji	19
4. NE TVEGAJTE SVOJEGA ZDRAVJA	21

Spoštovani upokojenci in drugi starejši državljani!

Tudi v letošnjem letu slovenski policisti ugotavljamo, da ste žrtve različnih kaznivih dejanj pogosto upokojenci in drugi starejši občani. Zato bomo poskušali skupaj z Vami narediti vse, da do tega ne bi prihajalo. Policisti se bomo trudili, da bomo opravljali svoje naloge čim boljše, tako pri preiskovanju in prijemanju storilcev kot pri preventivnem delu. Vam pa predlagamo čim več samozaščitnih ukrepov, ki Vas bodo obvarovali pred nepridipravi.

Primerne ukrepe boste našli v tej brošuri, ki smo jo ponovno ponatisnili. V njej opozarjamo na nekatere najbolj pogoste nevarnosti in okoliščine v vsakdanjem življenju, pri katerih lahko postanete žrtev kaznivih dejanj. Storilci si ponavadi izberejo takšen kraj in žrtev, ki za njih predstavlja najmanjše tveganje. To pa pomeni, da izkoriščajo tudi Vašo nepazljivost. Predlagamo Vam, da upoštevate vse nasvete, ki jih ponujamo v brošuri, in morda še kaj več. Storilci bodo to takoj opazili in si bodo verjetno premislili in odstopili od svoje namere.

Poleg tega pa smo Vam, kljub obilici dela, tudi vedno na voljo za pogovor in nasvet. Pokličete lahko na policijsko postajo ali vodjo policijskega okoliša.

Naša želja je, da se počutite čim bolj varno in brezskrbno uživajte sadove minulega dela.

VAŠA POLICIJA

1. VARNO NA JAVNIH MESTIH

Nekaterim kriminalnim dejanjem ste najbolj izpostavljeni na javnih mestih, še posebej tam, kjer je gneča, npr. v trgovinah, na tržnicah, na avtobusnih in železniških postajah, v javnih prevoznih sredstvih, na prireditvah in drugje, kjer storilci dejanje lažje

storijo, se skrijejo ali pobegnejo. Če storilec opazi Vašo nepazljivost pri ravnanju z denarjem, denarnico, torbico in vrednejšimi predmeti, toliko prej si bo za žrtev izbral prav Vas!

Opisali bomo nekaj kritičnih trenutkov, pri katerih lahko hitro postanete žrtev kaznivega dejanja, obenem pa Vas želimo opozoriti na nekatere samozaščitne ukrepe!

8

1.1 Nošenje in uporaba denarnice

Tatvine denarnic so zelo pogoste. Zapomnite si, da je »delovno okolje« žeparjev tam, kjer je množica ljudi oziroma velika gneča. Žeparji so storilci različnih starosti in njihove sposobnosti so predvsem

dobro opazovanje in velika iznajdljivost ter spretnost pri tatvinah. Pogosto delujejo v skupinah, da sami ustvarijo gnečo, na različne načine zamotijo žrtev in si pomagajo pri kaznivem dejanju in zapuščanju kraja storitve.

Da boste lahko preprečili tatvine denarnice, Vas opozarjamo na nekaj najpogostejših zvijač, ki jih uporabljajo storilci:

»O, oprostite!«

- V gneči se nekdo »pomotoma« zaleti v Vas, medtem pa Vam iz žepa ali torbice ukrade denarnico.
- V gneči Vas skupina tatov obkroži, eden od njih pa Vam ukrade denarnico.
- Oseba pred Vami se ob vstopu ali izstopu iz javnega prevoznega sredstva ali trgovine nenadoma ustavi, spotakne, skloni in podobno. Medtem ko je Vaša pozornost usmerjena v to dogajanje, Vam drugi storilec ukrade denarnico.

»O, kakšna gneča je tukaj!«

- V avtobusu ali vlaku, polnem potnikov, se nekdo vedno bolj neprijetno pomika proti Vam, dokler mu jezno ne obrnete hrbta, in tako je Vaša torbica na hrbtu ali denarnica v zadnjem hlačnem žepu za storilca še bolj dosegljiva.

»Kje je ta cesta ...?«

- Ko Vas nekdo sprašuje za pot, cesto, trgovino, urad in podobno in pred Vami maha z načrtom mesta, je Vaša pozornost usmerjena v to, kako mu boste pomagali, medtem pa Vam drugi storilec ukrade denarnico.

»Opravičujem se, ker sem Vas umazal.«

- Po obisku v banki Vas nekdo »pomotoma« popacka s sladoledom, kečapom ali drugo tekočino, med poskusom čiščenja ter opravičevanjem z mnogo besedami pa Vam sam ali njegov pomočnik ukrade denarnico.

»Oprostite, kje pa je mleko?«

- Medtem ko Vas v samopostrežni trgovini nekdo sprašuje, kje so posamezni artikli, in ko prijazno kažete, kje naj bi bili, Vam pomočnik iz vozička vzame torbico ali denarnico.

»Ta roža je za Vas.«

- Neznana oseba Vam po prijaznem pozdravu izroča rožo in Vas objame. Med Vašo osuplostjo in presenečenjem iz torbice ali žepa izgine Vaša denarnica.

»Vam lahko pomagam nositi?«

- Med nakupovanjem ste opazovani in še v trgovini ali kasneje na ulici se nekdo ponudi, da Vam pomaga nositi nakupljeno blago. Ker hodi pred Vami, Vam z lahkoto ukrade denarnico na vrhu vrečke ali torbe. Na določenem mestu blago odloži, zahvalite se za prijaznost in šele kasneje ugotovite, da je šlo le za zvijačo.

Da zmanjšate možnost tatvine denarnice, Vam svetujemo:

- v njej imejte čim manj gotovine
- nosite jo vedno na istem mestu, po možnosti v notranjem žepu z zadrgo
- čim manj razkazujte njeno vsebino in ne odlagajte je v nakupovalne vozičke, na blagajniške pulte, mize in stole v lokalih ipd.
- imejte jo vedno pri sebi, če jo že morate odložiti, pa je ne izpustite izpred oči
- priporočamo denarnico, ki jo lahko pritrdite na hlačni pas
- če morate nositi večjo količino gotovine, si zagotovite zanesljivo spremstvo

1.2 Nošenje torbice

Tudi tatvine torbic so zelo pogoste. Odložena torbica brez nadzora, ki se kar sama ponuja, je za vsakega storilca lahek plen, zato bo takoj izkoristil priložnost.

Za »torbičarje«, kot v policijskem žargonu imenujemo te tatove, pa je Vaša torbica zanimiva, tudi

če jo imate pri sebi. Poleg drznosti imajo sposobnost dobrega opazovanja in velike iznajdljivosti pri tatvinah. V nasprotju z žeparji so do žrtev tudi nasilni, saj torbico dobesedno iztrgajo iz rok ali s telesa. Pripravljeni so na to, da uporabijo toliko sile, da si jo prisvojijo, tudi če Vas pri tem telesno poškodujejo. Delujejo tako v množici in gneči kot na osamljenih krajih. Žrtve največkrat presenetijo, zato pogosto uporabljajo kolo ali rolerje, kar jim omogoča tudi hitrejši pobeg s kraja kaznivega dejanja.

Da zmanjšate možnost tatvine torbice, Vam svetujemo:

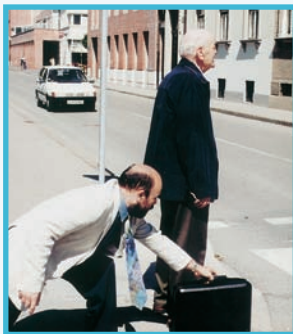
- v njej nosite le najnujnejše dokumente in predmete
- denar, čeke, kreditne kartice in dokumente raje nosite v zaprtih notranjih žepih, tesno ob telesu
- če jo nosite čez ramo, naj bo stisnjena pod roko, ali pa jo nosite spredaj, tako da sta zapiralo ali zadruga obrnjena k telesu
- priporočamo torbice, ki se nosijo okoli pasu
- še posebej previdni bodite pri odlaganju torbice v trgovinah in na klopih v parkih

1.3 Nošenje prtljage

Da zmanjšate možnost tatvine prtljage, Vam svetujemo:

- namesto da sami prenašate prtljago, si za to priskrbite pomoč (znanih oseb, prevoz z taksijem ipd.)
- prtljage ne odlagajte pred prehodi za pešce, kioski, blagajnami, pred vstopom na avtobus ipd.

1.4 Potovanje z avtobusom ali vlakom

Da se potovanje ne bo končalo z »izgubo« prtljage ali denarnice, Vam svetujemo:

- sedite ali zadržujte se v bližini voznika oziroma v sprednjem delu avtobusa ali prvem vagonu vlaka
- denarnice ali torbice nikdar ne odlagajte
- prtljage ne odlagajte na prostor, ki ni pod Vašim nadzorom, in po možnosti imejte z njo tudi telesni stik
- za prenos težje prtljage zaprosite voznika ali drugo osebje, in ne nasedajte »prijaznim« potnikom

1.5 Dvigovanje denarja na bankomatu

Da zmanjšate možnost tatvine denarja pri bankomatu, Vam svetujemo:

- po možnosti uporabljajte bankomate v zaprtih prostorih, predvsem pa se izogibajte bankomatom na samotnih krajih
- če ugotovite, da Vas kdo opazuje ali Vam celo sledi, denarja ne dvignite
- bodite zelo previdni, če Vas kdo takoj po dvigu denarja začne ogovarjati, npr.: »Ali imate mogoče drobiž?«, »Ali imate ogenj?«, »Oprostite, kje pa je Cankarjeva ulica?«
- preden se obrnete od bankomata, pospravite denar in ga ne preštujete pred bankomatom
- svetujemo vam tudi, da z namenom preprečitve zlorab bančne kartice, PIN kode nimate napisane na listku v denarnici ali na sami bančni kartici«

1.6 Menjava denarja

Da zmanjšate možnost »izgube« denarja, Vam svetujemo:

- na ulici ali na drugem javnem kraju nikdar ne menjajte denarja z neznanimi osebami (v drobiž ali drugo valuto), saj tvegate, da lahko dobite ponarejenega

1.7 Odkup »zlatnine« ali drugih predmetov

Da zmanjšate možnost goljufije in da ne postanete lastnik ničvrednih ali ukradenih predmetov, Vam svetujemo:

- na ulici ali na drugem javnem kraju nikdar ne sklepajte kupčij z neznanimi osebami, saj tvegate, da boste drago plačali »zlat« nakit ali uro, ki sta v resnici iz manjvredne kovine
- ne kupujte nobenih predmetov »po ugodni ceni«, npr. mobilnih telefonov, fotoaparátov, sončnih očal, vžigalnikov, ker je velika možnost, da so ukradeni, pokvarjeni, manjvredni ...

2. VARNO DOMA

2.1 Različni »obiskovalci«

Obiska ste načeloma veseli, predvsem če je najavljen in če je obiskovalec sorodnik, prijatelj ali znanec. Neznanih oseb pa se gotovo ne razveselite, še posebej če Vam že na vratih ponujajo različne »ugodne« predmete, izlete, potovanja, zavarovanja ipd. Med neznanimi obiskovalci pa so tudi takšni, katerih edini cilj je, da Vas ogoljufajo. Ti storilci praviloma »delujejo« daleč od kraja svojega prebivališča in so običajno zelo urejeni, komunikativni in prijazni. Trudili se bodo, da bi na Vas naredili čim boljši vtis, in če jim bo to uspelo, jih boste povabili v stanovanje. To pa je že začetek zgodbe, ki se bo za Vas slabo končala!

Naj Vas opozorimo na nekaj zvijač, ki jih pogosto uporabljajo storilci takih kaznivih dejanj:

- »Ali lahko dobim kozarec vode, ker moram vzeti tableto?«
- »Ali lahko dobim kozarec vode, ker mi je slabo?«
- »Noseča sem, ali lahko dobim kozarec vode?«
- »Sosedov ni doma, ali imate svinčnik in papir, da jim pustim nujno sporočilo?«
- »Ali lahko sporočilo za sosede napišem v Vašem stanovanju, ker je na hodniku slaba razsvetljava?«
- »Ali lahko od Vas telefoniram, ker sem imel nesrečo?«
- »Ali smem pri Vas oddati darilo ... za sosede, ker jih ni doma?«
- »Moj otrok mora nujno na stranišče, ali dovolite pri Vas?«
- »Ali se me res ne spomnite, dovolite, da vstopim in Vam pojasnim!«

Že na vratih taki storilci želijo pridobiti zaupanje in usmiljenje. Njihov prvi cilj je, da od Vas slišijo: **»Izvolite, kar vstopite!«**, drugi cilj pa, da Vas okradejo ali na drugačen način ogoljufajo, kar še lažje storijo, če ste v stanovanju sami.

Zmanjšajte možnost, da postanete žrtev kaznivega dejanja na svojem domu, zato Vam svetujemo:

- doma ne hranite večjih količin gotovine
- priporočljivo je, da si za denar in druge vrednejše predmete vgradite trezor
- ključev ne puščajte v poštnih nabiralnikih, pod predpražnikom, v cvetličnih lončkih, na okenskih policah ali na drugih, lahko dostopnih mestih
- vgradite vhodna vrata s kukalom, varnostno verižico ali dodatno ključavnico in domofon

- vrata odpirajte le ob zatakneni varnostni verižici
- po možnosti pred odpiranjem vrat pogledjte skozi okno, kdo je »obiskovalec«
- poskrbite, da bo razsvetljava pred vhodnimi vrati ustrezna in brezhibna
- ne nasedajte pretirani prijaznosti, že opisanim zvižčam, opravičilom ter izgovorom neznanih »obiskovalcev«
- če se predstavijo kot uradne osebe, npr. kot policisti, svetovalci zdravstvenega ali pokojninskega zavarovanja ali serviserji, obrtniki, oskrbniki premoženja in podobno, zahtevajte ustrezen identifikacijski dokument in pojasnilo o namenu njihovega prihoda. V stanovanje spustite samo serviserje, obrtnike ..., ki ste jih sami naročili
- dogovorite se za kasnejši obisk, do takrat pa si zagotovite navzočnost vsaj še ene zanesljive osebe
- ponudite se, da boste sami telefonirali in poklicali pomoč, če to želi »obiskovalec«
- vsiljivim osebam, ki hitro lahko postanejo nesramne ali celo nasilne, se odločno uprite, glasno govorite, da pritegnete pozornost sosedov, in po potrebi pokličite pomoč (**kadar koli tudi policijo, na tel. štev. 113**)
- na vhodu v stanovanje ne sklepajte nobenih »ugodnih« pogodb ali kupčij in ničesar ne podpisujte, saj podpis nikoli ne pomeni le »čiste formalnosti«

2.2 Prednost dobrih medsosedskih odnosov

Možnosti, da postanete žrtev tatvine ali goljufije, lahko zmanjšajo tudi dobri odnosi s sosedi.

Vlomilci, tatovi in goljufi se namreč zanašajo na to, da se sosedje komaj poznajo ali da so celo v slabših odnosih, tudi zato si raje prizadevajte

za čim boljše odnose z najbližjimi sosedi. Medsebojna pozornost in pomoč bosta izboljšali Vašo varnost in varnost sosedov.

Da bo tveganje za kriminalno dejanje na Vašem domu in pri sosedih še manjše, Vam svetujemo:

- prosite sosede, da pokličejo pomoč, če se bo pri Vas dogajalo kaj neobičajnega (ropot, kričanje, klici na pomoč itd.), dogovorite se za znak (trkanje po steni, hrupno premikanje stolov ipd.), če ste v nevarnosti in potrebujete pomoč
- seznanite sosede, da boste dalj časa odsotni oziroma da bo stanovanje prazno
- pred daljšo odsotnostjo prosite sosede, naj redno praznijo Vaš poštni nabiralnik, občasno dvignejo rolete, odgrnejo zavese, prižgejo luči, vključijo radio ali televizijo ipd., da bodo morebitnega opazovalca preslepili, da ste doma

3. VARNA UDELEŽBA V CESTNEM PROMETU

Starejši občani, še posebej kot pešci in kolesarji, poleg otrok sodite med najbolj ogrožene skupine udeležencev v cestnem prometu. Pogosto ste žrtve nesreč zaradi neustreznega ravnanja voznikov motornih vozil (vožnja z neprilagojeno hitrostjo, pod vplivom alkohola, preblizu desnemu robu vozišča, nečista stekla na vozilu ipd.).

Toda žrtve prometnih nesreč ste lahko tudi zaradi kršitev predpisov ali napak, ki jih povzročite sami.

Zato Vam svetujemo, da pri udeležbi v prometu upoštevate:

- svoje telesne in duševne sposobnosti: vid in sluh, ravnotežje, mobilnost, hitrost reakcij in odločanja, trenutno telesno in psihično stanje ...

- značilnosti prometa (gostota, vidljivost, pešci in kolesarji, stanje vozišča, morebitne nevarnosti in ovire na cesti ...)
- prometna pravila
- informacije, ki so pomembne za ukrepanje ob nesreči (telefonske številke za nujno pomoč ipd.)

Kot udeleženci v prometu nikoli ne precenjujte svojih sposobnosti in predvidevajte tudi ravnanja drugih.

3.1 Vozniki

Mnoge starejše osebe težko spremljate zapleten sistem, kot je prometna varnost, in težje sledite spremembam prometnih predpisov. Starejšim pešajo voziške sposobnosti in mnogi ste vozniki le ob koncu tedna. Za uspešno udeležbo v prometu pa so bistveni pogoji ohranjanje »voziške kondicije« (vsaj 4.000 prevoženih kilometrov na leto), obnavljanje znanja ter skrb za zdravje in voziške zmožnosti. Zato je priporočljivo, da se občasno udeležite predavanj za osvežitev znanja o prometnih pravilih, ki jih policija organizira v lokalnih skupnostih ali društvih upokojencev. Predvsem starejšim voznikom je namenjena tudi zloženka o vožnji skozi križišča s krožnim prometom, ki jo prav tako lahko pridobite od policistov. Skrbeti morate tudi za svoje zdravje in pravočasno opravljati kontrolne zdravstvene preglede.

Svetujemo Vam, da še posebej upoštevate:

- **PSIHOFIZIČNO STANJE:** Najpogostejša vzroka neustreznega psihofizičnega stanja sta uživanje alkoholnih pijač in psihoaktivnih zdravil. Njihov vpliv je zelo velik, saj bistveno spremenijo ravnanje in predvsem zaznavanje in reakcije v prometu. Če ste uživali alkoholne pijače ali zdravila, označena s trikotnikom, torej ne vozite!!!

- **VARNOSTNI PAS:** Med vožnjo z vozilom se vedno pripnite z varnostnim pasom in poskrbite, da bodo pripeti tudi potniki na sprednjem in zadnjih sedežih. Otroke prevažajte le v ustreznih sedežih, ki naj bodo pravilno nameščeni in zategnjeni.

- **HITROST:** Hitrost vožnje prilagodite stanju in razmeram na cesti. Če vozite redkeje, se raje izogibajte vožnji v dežju, snegu, poledici, ponoči ..., torej ob zmanjšani vidljivosti in po nesuhem vozišču. Če vozite počasneje, kot je dovoljena hitrost na določenem odseku, se umaknite in pustite mimo vozila, ki vozijo za vami.

3.2 Pešci in kolesarji

V prometu je zelo pomembno, da se različni udeleženci med seboj dobro vidijo in z jasnimi znaki nakažejo svojo namero. Zaradi slabe vidnosti pešcev in kolesarjev se zgodi veliko nesreč, ki bi jih lahko učinkovito preprečili. Prav starejši ste običajno oblečeni v temna oblačila, ne uporabljate odsevnih predmetov, zato vas vozniki prepozno opazijo, da bi ustrezno ukrepali.

Zato Vam svetujemo:

- poskrbite, da boste v prometu **vidni**; nosite svetla oblačila in predmete, ki izboljšajo vidnost (odsevne trakove in nalepke, kresničke), ne vozite se s kolesom brez luči in odsevnikov

- prečkajte cesto na označenih prehodih za pešce, pred prečkanjem upoštevajte razdaljo vozil in svoje sposobnosti oziroma hitrost – morda voznik ne bo mogel pravočasno ustaviti
- hodite po pločniku, kjer ni pločnikov, pa po levi strani ceste, tako lahko pravočasno zagledate vozilo, ki prihaja nasproti, in se mu pravočasno umaknete, tudi če vas voznik spregleda
- kolesarite po kolesarskih stezah oziroma ob varnem desnem robu ceste in spremembe smeri pravočasno nakažite
- ne vozite težkega tovora, ki vas lahko ovira in zmanjšuje ravnotežje pri vožnji kolesa, namesto dežnika uporabljajte pelerino
- predvidevajte tudi ravnanja drugih udeležencev v prometu

- upoštevajte prometna pravila in ne precenjujte svojih sposobnosti
- če so vaše motorične sposobnosti slabše, se še posebej izogibajte udeležbi v prometu v dežju, snegu ali ob poledici

Ne pozabite, da voznik:

- opazi pešca s kresničko že na razdalji 136 metrov
- pešca, oblečenega v svetla oblačila, na razdalji 36 metrov
- pešca, oblečenega v temna oblačila, pa šele na razdalji 26 metrov
- ter da pri hitrosti samo 50 km/h v idealnih voznih razmerah lahko ustavi vozilo šele po 26 metrih

4. NE TVEGAJTE SVOJEGA ZDRAVJA

Če kljub samozaščitnemu obnašanju postanete žrtev kaznivega dejanja ali prekrška, ne tvegajte!!!

Še vedno je bolje, da ste le premoženjsko oškodovani, da izgubite torbico, denar ali druge predmete, kot pa da z upiranjem nasilnemu storilcu izpostavljate svoje zdravje ali celo življenje.

Veliko bolj pomembno je, da si storilca čim bolj natančno zapomnite, da ga boste znali opisati (višina, starost, oblačila, tetovaže in druge posebnosti), ali da si zapomnite ali zapišete znamko, barvo in registrsko številko vozila ter smer pobega s kraja dejanja.

Z Vašo pomočjo bomo storilce lažje in hitreje prijeli, s tem pa bomo preprečevali njihova nadaljnja dejanja in zagotovili še boljše varnostne razmere.

Če nas nujno potrebujete, pokličite na telefonsko številko 113 in takoj Vam bomo pomagali!

Če želite obvestiti policijo o kakršnem koli varnostnem dogodku ali težavi, vendar želite ostati anonimni, pokličite na brezplačno telefonsko številko **080 1200!**

Če pa želite samo pogovor ali nasvet policista, pokličite vodjo policijskega okoliša v Vašem kraju!

Prepričani smo, da bo ob upoštevanju nasvetov Vaš strah pred kriminalom manjši in da se boste počutili bolj varno! Vodja policijskega okoliša je namreč najboljši poznavalec lokalnih varnostnih razmer in z veseljem Vam bo svetoval, kako lahko samozaščitno ravnate. Če pa tega policista še ne poznate, ker za to ni bilo priložnosti, pokličite na najbližjo policijsko postajo in povedali Vam bodo, kako se lahko sestanete z njim.

Zagotavljanje dobrih varnostnih razmer ni samo dolžnost policije!

Za zagotavljanje varnosti vseh si želimo medsebojnega zaupanja ter tudi Vašo pomoč in sodelovanje!

Z upoštevanjem naših priporočil boste tudi sami veliko storili za lastno varnost!

Vedno in povsod Vam bomo stali ob strani, ker

ŽELIMO, DA ŽIVITE VARNO!

23

